

natančen pregled dosedanjega razvitka te prekoristne naše družbe in raznovrstne pesniške in prozaiške spise J. Pobiljšarja, † Ivana Vesela, dr. Jos. Vošnjaka, Ivana Nep. Rešmana, Podlimbarskega, Fr. Starega, Toma Zupana in J. Vrhovnika. Uverjeni smo, da si omisli to knjigo obilo Slovencev, saj je namenjeno izkupilo za njo najvažnejšemu našemu narodnemu podjetju!

Menično pravo. S posebnim ozirom na trgovsko poslovanje in na važnejša menična prava večjih držav spisal Anton Kuder, c. kr. sodni avskultant. V Ljubljani 1904. Izdalo in založilo slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Natisnili J. Blasnikovi nasledniki. S to knjigo je storilo naše pravoslovno slovstvo važen korak naprej in je nje izdanje tem pomembnejše, ker se odpomore ž njo v Slovencih obenem veliki praktični potrebi. Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ je začelo vsekakor na pravem koncu vršiti svoje rodoljubno delo in zasluži za izdanje te knjige vse priznanje! Čestitati pa moramo društvu tudi, da se mu je posrečilo dobiti tako izborna moč za sestavo knjige, kajti prepričali smo se, da je rešil gosp. Kuder svojo v več nego enem pogledu težko nalogo vseskozi častno. Poleg drugih vrlin nam je omeniti tudi lepega, jasnega domačega jezika v knjigi. Knjigo priporočamo toplo v nakupovanje. Dobiva se pri slovenskem trgovskem društvu „Merkurju“ v Ljubljani, in sicer stane za nečlane K 2:50, za člane pa K 1:50.

Profesorja dr. Štreklja toletna jezikoslovna dela. — V rokah so mi naslednja: I. Iz „Časopisa za zgodovino in narodopisje“ I. 1904 a) „Slovensko cesarsko odločilo iz leta 1675.“, 35 strani, b) „Prispevki k poznavanju slovenskih krajevnih imen po nemškem Štajerju I.“ — 22 strani. II. „Köse, Käser, Kosch“, Zeitschrift f. deutsche Wortforschung, V. 4. — 8 strani. III. „Zur Kenntnis der slavischen Elemente im italienischen Wortschatze“, Archiv f. slav. Phil. XXVI. — 30 strani. IV. „Zur slavischen Lehnwörterkunde“, Denkschr. der kaiserl. Akademie der Wissensch. in Wien, phil.-hist. Kl. Band L. — 89 strani.

Če pomislimo, da so ta dela po svojem značaju taka, ki zahtevajo mnogo zamudnega iskanja in primerjanja, moramo občudovati njih obsežnost. Kdor na torišču teh razprav ni veščak, kakor je baš gospod pisatelj, ta bi si, če je vesten, komaj upal napisati vrstico, če pa je drzen, bi se izgubil v megleno domnevanje. Le tisti, ki je kakor učeni naš rojak na tem polju delaven in domač že leta in leta, zmore kočljivi posel. Razen štev. I. a) se bavijo te razprave s tematsko (v širšem pomenu) in semasiološko razlago raznih jezikoslovno zanimivih slovanskih, posebno slovenskih besed, posezajoč, kadar je treba, globlje v glasoslovne in druge zakone. Navadno gre končno pri vsaki besedi, kakor je razvidno že iz naslova, za to, je li slovenskega izvora ali italijanskega, nemškega, madjarskega, turškega, novogrškega; raziskovalci še dandanes često niso prosti šovinizma, kadar izkopavajo korenike besed, dr. Štrekelj je seveda povsem miren kot pravi znanstvenik; saj so za jezikoslovca zanimivejša pota, ki jih je prehodila kaka beseda, nego pa suho dejstvo, da je ali ni izposojenka. Posebno interesantne so n. pr. tiste, recimo slovenske tvorbe, ki so v slovenščini tujke, ki jih je pa vendar slovenščina potem, ko jih je pretvorila po svojih pravilih, posodila Italijanom, Madjarom, Nemcem. N. pr. ital. strucolo je iz slovenskega „štrukelj“, to pa iz nemškega Struckel (kakor zdaj sodi Štrekelj, dočim je prej, v Arch. XII. 485, izvajal našo besedo iz nemškega Strudel in nemško Struckel smatral za zopetno izposojenko iz slovenščine); ital. torbize je naše torbica („torba“ pa je turška beseda!); ital. salabraco je iz našega šalobarda, to pa iz nemškega Schalbart i. dr. — Tako

dobi strokovnjak zanimivosti na vsaki strani; mi tu na nje le opozarjamo. Sploh pa, kdor bo odslej vprašal Miklošičev etimološki slovar ali tudi Pleteršnikov za izvor kake besede, treba se mu bo najprej prepričati, ni li pisal kaj o njej naš pisatelj; zlasti se s temi razpravami lahko okoristi dotični odstavek v Sketovi slovnici. — Od tako delavnega gosp. pisatelja smemo pričakovati še mnogo temeljitih del, ki bodo kakor ta pričala o zmožnosti in trudoljubivosti Slovencev.

Dr. Jos. Tominšek.

Rokovnjači, narodna igra s petjem v petih dejanjih, po Jurčič-Kersnikovem romanu spisal Fran Govekar. Overturo in glasbene točke uglasbil Viktor Parma. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. Te priljubljene narodne igre je izšel drugi, popravljeni natisk. Cena 80 h.

Talijs, zbirka gledaliških iger, ureja Fran Govekar. V Gorici 1904. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. Te zbirke je izšel 17. snopič, ki obsega E. Raupachovo žaloigro „Mlinar in njegova hči“.

Letopis Matice srpske. (Konec.) Od starih ilirskih pesnikov živita samo še Ivan vitez Trnski, predsednik društva hrvaških književnikov, in fra Grgo Martić. Tretji, Stjepan Iljašević, je umrl 2. januarja 1903. leta (Zimzelenke). Jos. Eug. Tomić se je jel pečati posebno z romanopisjem, dočim so pesniki Nap. Špun-Strižić, Franjo Ciraki, Ivan Zahar in drugi umolknil. Dr. Fr. Marković, ki se je odlikoval s svojimi dramami, se je zaglobil v filozofske študije. Hugo Badalić, prevodilec Goethejevega Fausta, je izdal l. 1897. v zalogi Matice hrv. svoje izbrane pesme lirske, rodoljubne in reflektne vsebine. Njegov drug iz te dobe je profesor filozofije, dr. Gjuro Arnold, čigar tožne pesmi so izlivi o nestalnosti, ločitvi in o zmagi zlobe nad krepostjo. Hranilović je zaslovel po svojih „Žumberačkih elegijah“, Avgust Harambašić razvija krčevito plodnost, se odlikuje po lahkoti pevanja, ali je precej površen. Silvije Kranjčević je pesnik skepse in pesimizma. Najnovejša zbirka njegovih pesmi „Trzaji“ obsega mnogo lepih idej, ali preveč je v teh pesmih simbolizma in nejasnosti ter svetobolja. Josip Milaković je rodoljuben pesnik nežnega temperamenta brez posebnega poleta. Tugomir Alaupović, rodom Bosanec, izraža krepko svoje rodoljubje v lepem jeziku ter je s tem zasenčil mnoge druge pesnike, vendar se nam zdi, da je g. Hranilović premalo iztaknil njegovo gostobesednost brez globoke psihologije. Stjepko Ilijić, kakor doslej navedeni trije pesniki, deluje v Bosni. On ima mnogo zdrave simbolike v svojih pesmih, vendar nikdar ne zahaja v meglovitost dekadentstva.

Druga skupina so dalmatinski pesniki. Najstarejši je dr. Ante Tresić-Pavičić. Njegov slog je visoko doneč, obzorje prostrano, fantazija bujna in vendar refleksija hladna in gostobesedna. Rikard Katalinić-Jeretov je ljubezniv pesnik, ki daje duška svojim plemenitim čuvstvom, vendar ne more prav ogreti. Bratje Nikola, Ivan in Mato Ostojići. Prvi se odlikuje po mirni in trezni ljubezni do domovine in ostrim promatranjem človeških prilik. Drugi je prvemu soroden; posebno se dojemajo srca njegove elegije. Tretji je idealen rodoljub in prijatelj svobode. Heres de la Maraja (Milan Begović) je udaril v svoji knjigi „Boccodoro“ na zastarele strune aristokratske španjske lire. Vladimir Nazor piše epske pesmi iz mitološke dobe. Jezik je lep, stih pa so presvobodni, predmet samo za poznavalce mitologije užiten. Ante Petravić je rodoljuben pesnik, ki se kreče v retorskih figurah v razblinjenem slogu. Marin Sabić (Trenutci) je samozadovoljen pesnik, ki mu je edini predmet njegova lastna oseba in njegove ljubavne spletke in nezgode. Dinko Sirovica je patriotski pesnik, ki realno opeva